

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 4. De vsuræ malitia,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](#)

quam alius longe honore dignior propter excellentem virtutem.

Sextum notandum, est honorem esse bonum communne, quod debet huic aut illi applicari in compensationem dignitatis per quam de communitate bene meretur: etiam si particulariter non bene mereatur de persona à qua exhibetur. Atque esse bonum talis naturę, quod ad vitandam personarum conceptionem, priuata etiam quaque persona de beat (prout recepta confuetudo atque ostendit) illud distribuere seruata proportione iustitia distribuita. Cuius generis acceptio personarum, si attentis omnibus circumstantiis censetur esse irreverentia grauis, poterit iudicari peccatum mortale, tanquam notabilis leſio proximi in bonis ipsius honorariis: que plurim aſtimantur, quam pecunaria: in quibus grauem leſionem proximi, mortale coſtituere conſtat.

C A P V T IV.

De vſura & malitia.

S V M M A R I V M.

- 44 Tractantes de vſura, &c. admodum propriaratio.
- 45 Error si contra fidem affirmare eam non esse peccatum.
- 46 Scriptura sacra loca ex quibus is error refellitur.
- 47 Explicatio eorum que in con:rar:um o:ici possunt.
- 48 Non modo canonico sed etiam ciuitate prohiberi vſuram.
- 49 Prohiberi quoque iure naturae.
- 50 Vſuram non excusat vſus pecuniae mutuatae; ne fructus, aut commoditas proueiens ex ea.
- 51 Qua prouatio opportunitatem vtiendi pecunia, posuit excusare ab vſura, & quae non posuit.
- 52 Expectatio temporis non excusat ab vſura: nec item primitio oblectationis in possessione proprie pecuniae: nec aff. illius benevolent: exhibitus mutuatario.
- 53 Nec etiam peculum, nisi sit particula: nec numeratio pecuniae adiunctum habet aliquod onus.
- 54 Nec liberatio à fideiſuſione, aut quod utilius sit mutuatario accipere sub vſura, quam non accipere.
- 55 Nulla humana potest us reddere potest vſuram licitam.

44-

DE vſura per quam contractus ciuitatis de rebus temporalibus, sicut per simoniam Contra factus ecclesiastici, de rebus spiritualibus viciantur agitur in iure canonico apud Gratianum dist. 46. in duobus ultimis capitibus, & infraquenti dist. 47. itemque cauſa 14. quæſt. 3. 4. & 5. In Decretalibus vero tam antiquis, quam nouis, ac in Clementinis, titulo de vſuris. In iure ciuitatis autem lib. 22. Digestorum, tit. 1. & 2. in lib. 4. Codicis, tit. 32. & 33. & alibi prout notatum videri potest apud Petrum Gregorium lib. 3. Partitionum iuris canonici in initio tituli quinti. Tractant de eadem Theologi scholastici in 4. dist. 15. & D. Thomas ac interpres ipsius 2. 2. quæſt. 78. Suumulari in verbo vſura, aliisque magno numero: & inter eos late Conradus de contractibus, a quæſt. 21. ad 50. Medina toto Codice de acquisitionis per vſuram, Nauarrus in comment. De vſuris ad cap. Si teneaueris 14. quæſt. 3. & in Enchir. cap. 17. à numero 206. Couar. lib. 3. variarum resolut. cap. 1. 2. 3. & 4. Sotus in lib. 6. de iust. & iure, quæſt. sexta. Ludouicus Lopez in parte posteriore sui instrutoriorum, à cap. 54. ad 86. Petrus à Nauar. lib. 3. de refut. cap. 2. part. 2. & ex nostris aliquo: maxime autem Ludouicus Molina de iust. & iure in 2. tractatu tom. primi à disput. 303. ad 336. circumfertur quoque volumen impressum Francofurti continēs tractatus de ea trium eruditorum virorum Petri Gregorij, Alfonſi à Neapoli, & Lælii Zecchi.

Cum autem cetera quæ ad illam pertinent iam sint tradita in p̄æcedenti libro decimo, cap. 26. hic consideranda occurrit tum ipsius malitia: tum intercessus per quod maxime talis malitia excludi censetur: (alijs cauſa ab ea excusantes considerabuntur cum dicetur de mutuo in seq. lib. 25) tum demum potentes ad vſuram, ut intelligatur an participant in eadem malitia: de qua iudicandi rationem aperire, est huius loci maxime proprium. Incipendum est autem ab explicatione, nominis, definitionis, & distinctionis vſuræ, nisi iam tradita esset loco citato. Ea ergo p̄aſſuppoſita ſufficere potest hic p̄aſnotasse: vſuram conſtitere tantum in

mutuo, nec locum habere in aliis contractibus: niſi vt illa rationem aliquam habent mutui. Eam autem tunc contingere, cum ex vi mutui lucrum exigitur, deducitur in pactum vel intenditur principali intentione. Ad quod aduertere non ſufficere, quod quis non daret mutuo, niſi inde ſperaret lucrum: ſed amplius requiri ut ultra eam ſpem, piuriſ faciat lucrum ipſum, quam quid aliud. Ac proinde ſi quis principaliiter ex amicitia, vel misericordia daret mutuo, etiam ſi ſecondario lucrum aliquod inde ſperaret non deductum in pactum: ſed ut remuneratorium, de gratia non de iuſtitia debitum: non eſſer proprie vſura, ut bene contra Sotum docet Nauarr. in Enchir. cap. 17. n. 109. Nec item eſſet, ſi ex alio titulo, quam ex vi mutui lucrum quereretur: ut ratione lucri ceſſantis, aut danni emergentis, aut alterius oneris aſſimilabilis pecunia iudicio prudentis. Lucrum autem, id veſtigium ſolū ſtatuat, ſed etiam id quod eſt pecunia aſſimilabile, ut feruitus emendi tantum in iſtuantis officina, vel molendino in ipſius molendino, vel coquendi in ipſius furno.

Vſuram eſt licentiam error eſt in fide.

S E C T I O I .

ATque ut his premissis de vſuram malitia dicere aggrediamur: quod ea moraliter mala, illicitaque ſit, ac de pecunia, receptissimum eſt, ac indubitate apud Catholicos, propter definitionem Concilii Vienensis quæ habetur in Clementin. vniſa. De vſuris §. finalis his verbis. Sane ſi qui in illum errorem inciderit, ut pertinaciter affirmare praefuſat exercere vſuras non eſſe peccatum, decernimus eum velut haereticum puniendum: locorum nihilominus ordinariis & haereticis prætatis inquisitoribus diſcretiſ in iungentes, ut contra eos quos de errore huiusmodi diffamatos inuecrint, aut ſuſpectos, tanquam contra diffamatos vel ſuſpectos de heresi procedere non omittant. Quo errore laboraſt Albigenses haereditos notaſ D. Anton. 4. par. tit. II. c. 7. §. 5. in fine: itemque Græcos, ſchismaticos, ex Guidone carmelita habet Alfonſo à Caſtro in fine librorum aduersus haereses.

Refutatur autem primo talis error, ex 7. p̄cepto Decalogi: quo ex cap. Peccatale, 14. quæſt. quinta prohibetur omnis illicita vſuratio rei alienæ: qualem eſt vſuram qua lucrum accipitur ex mutuo vi mutui, hacratione concluditur. Illicitum eſt, & contra iuſtitiam commutatiuam in commutatiōne vnius rei pro alia, plus exigere & accipere quam valeat rei quæ datur, niſi aliquid aliud interueniat ratione cuius illud amplius iuste accipiat. At in mutuo recipere aliquid ultra ſortem, quantitateme rei mutuaz (quod dicimus facere lucrum ex mutuo vi mutui) eſt pro commutatione rei quæ datur plus accipere quam iuste accipendum fuit. Ergo lucrum facere ex mutuo vi mutui, eſt illicitum, & contra iuſtitiam commutatiuam: & per consequens vſuratio illicita rei alienæ. Cuius ratio in nationis maior ſumptu patet in reditionibus, locationibus, ac quibusvis aliis commutatiōnibus: in quibus ut iuſtitia ſerueretur, ſemper respicitur ad equalens: ſive pretium in ordine ad rem quæ venditur, ſive pensionis in ordine ad vſum rei quæ locatur. Minor autem ipsa comprehensionem terminorum ex quibus conſtat, potest nota eſſe: quia ultra ſortem accipere, non eſt aliud, quam accipere ultra valorem rei quæ datur mutuo; vi ſi quandores ipſa principaliſ quæ redditur, ſola adaequat per omnia illud quod mutuo datum eſt: nec ea contentus mutuans, aliquid ultra accipit. Authoritates ſacrarum Scripturarum, quibus conſutari potest memoratus error, habentur Numerorum c. 22. versu 25. Deut. 23. versu 19. Eſdræ 2. c. 5. ver. 7. Pſalm. 14. verbis illis: Qui pecuniam ſuam nō dedit ad vſuram quibus p̄ceptum Dei contineri habetur ex cap. Si quis oblitus, & ex cap. Quoniam. 14. quæſt. 4. illudque obligare ſub mortali patet ex ijs quæ in eod. Pſal. antecedunt: Domine quis habitabit in tabernaculo tuo? Item Pſal. 54. ver. 12. Proverbi. 8. Ezech. 8. versu 8. & versu 13. cuiusverba ſunt. Ad vſuram dantem, & amplius accipientem nunquid viuet? non viuet. Quæ quidem fatis indicant vſuram (ut pote morte dignam) eſſe peccatum mortale. Adde quod habetur in seq. cap. 22. versu 12. & Luc. 6. versu 34. & 35. Ita ut merito dicatur.

dicatur in cap. Super eo de vñris, quod vñriusque testameti pagina detectetur crimen vñraturum: & in cap. Consuluit cod. iir. quod omnis vñra & superabundantia prohibeatur in lego.

47. Neq; est quod obiiciatur illud Dñm. 28. Fenerabis gentib; multis, & ipse à nullo fœn^o accipies.] Nā ex D. Thom. 2. queq; 78. art. 1. ad 2. ibi, fenerare accipitur pro mutuare: sicut & Ecclesiastici 29 versu 1. 2. & 10. vt sensus populi seruantem Dei legem sic abundatuir bonis temporalibus, vt dare possit mutuo aliis & ab aliis mutuo accipere noregat. Et certe cum in præced. cap. 23. dicatur, Non fenerabis fratri tuo ad vñram: non potest reiici illa acceptio verbi fenerandi, ne dicendum sit ei inepte addi, ad vñram. Nec præterea est quod obiiciatur illud Luc. 19. Et ego veniens, cum vñris vñique exegissim illam. Nam ex D. Thom. in eodem art. 1. ad 1. vñra ibi accipitur metaphorice, propter percrentia bonorum spiritualium: quia exigit Deus vt in bonis acceptis ab eo, semper proficiatur. Dici etiam potest proprie accipi nomen vñrū, & esse argumentum ad hominem, vt ostendunt verba præcedentia. De ore tuo te iudico serue nequam, sciebas quod ego homo austerus sum, tollens quod ego non posui, & metes quod ego non seminavi. Quare nō dñisti pecuniam meam ad mensam, vt ego veniens, cum vñris vñique exegissim illam.] Vnde patet tantum abesse vñnde colligatur licite accipi vñram, quin potius colligatur contrarium: cum id non concedatur alieni, nisi vt austero tollenti quod non posuit, & metenti quod non seminavit.

Vroque iure humano prohibitam esse vñram.

SECTIO II.

48. Iure diuino prohibitam esse vñram, consequens est ex dictis, vnde non potest dubitari quin sit etiam iure canonico, quod ita apertum est ex distin. 47. & ex aliis locis ex eodem iure memoratis in initio huius capituli: vt nullus relinquatur ambiguedi locus. Iure autē ciuii nunc legibus Christianorum regum, expresso prohibitā esse vñrā notat Nau. in Ench. cap. 17. nu. 20.8. Implicite vero prohibitā esse à tēpore Iustiniani Imperatoris, comūnem sententiam esse idem ibid. addit: & ex Panor. ad cap. Cū sit De foro competenter nu. 18. habet Couar. in lib. 3. var. resol. cap. 1. nu. 6. Pro qua sententia facit quod Iustinianus in Nouella 131. Cap. 1. Iussit feruari decreta Cōcilij Nicæni, in cuius canone 18. aperte prohibetur vñra. Illi^o verba habentur in cap. Quoniam d. 47. Facit em, quod in lege Cunctos populos Cod. De summa Trinit. & fide Cathol. idem præcipiat omnes sibi subiectos sequi fidē Romanę Ecclesię: cuius autoritate cōstat vñram nunquā fuisse probatam sed semper improbatam vt alienam à sacris literis. Ipse tamē Couar. ibid. purat legib; Iustin. approbaras fuisse vñras, tāquam licitas. Cui fauer, ex Pandectis lex Placuit cum duabus seq. tit. De vñris, & ex Codice eodē tit. lex Eos, cum duabus seq. Qui tamen à ratione alienum videtur Iustin. principem Catholicum approbasse, quod in sacris literis: tā apte dāatur: alij^o inter quos est Soto lib. 6. De iust. & iuri, queſt. i. art. 1. ad 3. congruent doctrina. D. Thom. 2. 2. queq; 78. art. 1. ad 3. dicunt prædicti legibus non approbari vñrā, sed permitti tanq; minus malum ad vitandum maius. Quod potest impugnari ex eo, quod per tales leges cōcedatur actio ad exigendas vñras cōfuetas, & negetur repetitio carumiā solutarum. Sed siue Iustinianus cōcesserit vñrā vt licitam, siue solum permisit impune, vt minus male parui refert ad nostrum institutum. Nobis enim sufficit eiūmodi leges, vñrā fūrā fūrā, abrogatas esse in Cōcilio Vienensi per Clementinā vnicā. De vñris: similiq; sanctum esse: vt si q̄ potestas publica iudicare præsumperit, vt soluātur vñrā, aut vt soluāt, cum repetuntur nō soluantur, sit ipso iure excommunicata. Vnde intelligitur hac ex parte nullam memoratas leges aliasque similes vim habere in conscientia: iure canonico preualente iuri ciuiili: o quod in summo Pontifice pleno sit potestas super potestates laicas, quoad ea quæ salutē animarum, supernaturalē finem cōcernunt, prout traditur in cap. Solitē De maiori it. & obed. Illicit ē igitur sunt omnes vñrā, non modo maiores centesimis, quas leges ciuilis repudiant: sed etiam centesimā, atque his minores.

Vbi aduerte obiter ex Soto in cit. art. 1. & Couar. in lib. 3.

var. resol. c. 9. n. 6. vñram centesimā dīctā est, quia singulis mensibus soluebatur vñrum, pro 100. mutuatis: ita vt singulis annis 12. soluerentur. Quā tamen vñrā, quia erat aliquantulum graui, solum permettebatur in pecunia traicitia, id est, quando mutuo dabatur mercatori traiecto vñrum per mare: cum conditione, vt si periisset naufragio, pericolo esset creditoris ex leg. Traiectitia Cod. De fenerore nautico. Inferiores centesimā erant besses vñras, cum soluebatur duæ partes ex tribus partibus centesimā id est, octo pro 100. quolibet anno. Item vñra semisiles, cum soluebatur dimidia pars centesimā id est, sex pro 100. quolibet anno. Item vñra quincuncies cum quinque soluebantur quolibet anno pro 100. Item vñra trientes cum quatuor (quæ sunt 3. pars cētē sunt vñrā) soluebatur pro 100. quolibet anno de quibus, & aliis minoribus latius Petrus Greg. in tract. De vñra, lib. 2. c. 2. Aduerte etiā nullas vñras vñraturum fūscī iure ciuiili permisas, vt patet ex lege Placuit. ff. De vñrā, & ex lege Vt nullo Cod. eodem tit. v. g. Si accepisses mutuo centum pro lucro anno 10. nec in fine anni soluisses 12. non licebat in 2. anno accipere vñram pro 100. & 12. sed tantum pro 100. sicut in primo anno.

Iure natura prohibitam esse vñram.

SECTIO III.

49. Iure deniq; naturali prohibitam esse vñram, atq; adeo de se illicitam esse, ostendunt tum authoritates prophorum eam dominantiū, quas refert Couar. in cit. cap. 1. n. 5. tum rationes quas passim Doctores adferunt, inter quos Conrad. de cōstr. q. 22. cōcl. 2. adfert 25. multa in eandem sententiam tum in ead. qualit. tum in sequenti proponens. Sed satis erit ynam præcipuan, ceteras sere omnes continent, attigisse: nempe quod lucrum ex mutuo ratione mutui, cum nō detur gratuito, sed rationē habeat pretij, nō possit iure exigi, nisi sit aliqua res pro qua exigatur. Id enim cōmune est omnibus quæ oneroso, & non gratuito titulo exiguntur. Nihil autem est, pro quo lucrum ex mutuo exigi iure possit. Ergo lucrum ex mutuo vñ mutui, non est licitum. Consequentia est manifesta cum maiore: Probatur minor. Primo enim, id pro quo lucrum ex mutuo accipi iure possit, nō est rei mutuā dominium, quo mutuans transferat in mutuariū: per aequalē enim summarū eidem mutuanti redendant, iuste & ad aequalitatem, ipsum compensatur, dum tantundem restitutur quantum acceptum est.

50. Secundo, nec est vñs summa accepta: quia hoc ipso quod per aequalē summatā cōpensatur translatio dominij pecuniae capitalis, compensatur etiam vñs eiusdem pecuniae. Nam cum dominium pecuniae, aliquid etiam valet quarens valet vñs ipius (quandoquidem dominium de se, nihil aliud est, quam ius tam vtendī quam abutendī re aliqua) eo ipso, quod compensatur pecuniae dominium, compensatur & vñs: non fecis, ac eo ipso quod vñrarius per mutuum transfert in mutuariū, dominium pecuniae mutuata: in eundem transfert facultatem omnem illa vtendi, nec vñllam sibi retinet.

Tertio, neq; est fruēs, quem pecunia proferat: quando quidem ea, cum sit de sterili non fructificat, nisi per operam & industriam illius qui ea vtitur; vnde vñrarius nō potest lucrum iure exigere ob fructum quem profert pecunia mutuata: nec enim ius habet exigēdi. Ut ratiōē industria, quia aliena est non sua: nec ratione pecuniae, quia illius plenum dominium transluit in aūm pro simili summa: quam proinde solam potest exigere: sicut si mihi terram sterilem iusto ac sufficienti pretio vendidisti, & illam meo labore & industria fertilem reddiderim, non teneor soluere tibi aliquid upra idipsum iustum pretium inter nos constitutum.

Quarto, neque est utilitas seu cōmoditas, quam mutuariū circa res iūas (cas scilicet seruando, promovēdo, &c.) percipiat ex mutuo accepta pecunia. Nam talis utilitas seu cōmoditas, vel cōmuniū, vel particularis: siue cōmuniū sit, id est, quæ per se in uno tempore, & que ac in alio coniuncta est cum pecunia, compensatur per aequalē pecuniae summam que restituitur, siquidē ei etiam annexa est similis utilitas: Si particularis sit, qualis censemur ea quam forte ex presenti pecunia, supra ipsius integrum valorē mutuariū

accipit

GINAL
RAXIS
P. P.
L.

accipit ob aliquam in opportunitatem oblatam quae non est de se nata sequi ex mutuo, cum plerumque sit sine eo) premium supra capitalem summam pro illa in mutuo exigere, perinde est ac si quis rei aliquam supra iustum premium vendat ob utilitatem, & commoditatem quaem empori ex eadem re obuenientem: quod illicitum esse recte probat D. Thom. 2. 2. quest. 77. art. 1. ex eo, quod talis commoditas non sit aliquid venditoris, pro quo ipse iure possit premium accipere: sicut posset pro incommodeitate, tanquam sua, si quam subiret vendendo rem suam ad seruendum commoditatim emporis.

Quinto, neque illud pro quo possit exigere lucrum ex mutuo, est quod mutuans carendo sua pecunia, priuete interea aliquam utilitatem: nempe, quis interea possit incidere opportunitates negotiandi & faciendi lucrum, aut vitandi damnum. Nam etiā concedendum sit, quod si tales commodorum opportunitates fuerint proximae, quia nimis præsens ad est occasio aliquanturandi ex pecunia sua, quia mutuanti elaboretur ob mutuo datam candem pecuniam. Concedendum sit, inquam, non committit tunc usuram, lucro aliquo supra summam principalem accepto quo compensetur lucrum cessans vel dannum emergens ratione mutui, prout exponitur in seq. Nihilominus tamen si opportunitates fuerint solum remotae, neg. id non est usuram sinit in proposita exactione. Nam tales opportunitates censentur ea, quae semper comitantur pecuniam, ut ipsa est de instrumento lucrandi: quo sit, vt in hoc genere nihil dicatur de pecunia uno tempore, sive præsens sit, sive futurum: quin id dici possit de æquali pecunia in alio tempore: atque adeo mutuo accepto in uno tempore, sufficiet compensari per æqualem pecuniæ summam alio tempore redditam à mutuariis. Vnde quia mutuans nihil minus habebit, quæ haberet, si mutuo non dedisset: amplius accipiens, censabitur usuram committere, vt pote non aliunde quam ex mutuo lucrum accipiens Ad cuius confirmationem illud facit, quod tales opportunitates pereant ex usu, qui cuilibet pecuniae communis est, quocunque ea habetur. Quapropter item iudicium est de eo, ac de ipsa pecunia; & ita, sicut nihil accipere sicut supra forte ratione mutuata pecunia, ita nec ratione dicti viu communis, prout omnium consensum esse notat Sotus, lib. 6. Dr. inst. & iure quest. 1. art. 3. pag. 2.

Sexto, neque est expectatio temporis: nam si usurarius lucrum exigit propter ipsum tempus formaliter quo mutuarius retinet pecuniam, manifeste est iniquus: quia tempus cum sit commune omnibus, vendibili non est. Si vero exigit propter tempus materialiter, id est, eo quod per spatium temporis careat utilitate sua pecunia, id perinde reicitur, ac reicita est proxime praecedens causa.

Septimo, neque etiam quod mutuantur molestem incommodumque sit non habere potestatem vtendi sua pecunia, aut se in illius possessione, aut contractatione obstante hodie vel cras; sicut haberet si hodie & cras illam retineret. Nā id non augerat pecunia mutuata valor, nisi qui totus consistit in unico ipsius usi præcipuo: nempe in ipsius distractione: quæ, moraliter loquendo, perinde, & æqua utiliter potest accidere breui temporis spacio ac longo. Et certe si id augeret valorum, fatidū esset plus valere pecuniam iuuenis quam senis: item plus valere pecuniam recenter excusat, cum posset esse diuturnior, quam iam attritam. Quæ ut absurdum sunt, sic absurdum est pecuniam plus valere propter diuturniore potentia, ea vtendi hodie vel cras. Quod vero non sit iusta causa lucri accipendi ex mutuo, quod per hos usurariis se priuete obstat, quam percipit ex possessione & contractatione sua pecunia, patet: quia compensatione, iuxta naturalem & quæ tam in iustitia facienda, æstimari non debet ex priuata eiusq; cupiditate inordinata, qualis est illa auaritia: sed est ad rectam rationem normam exigenda.

Octavo, neque est benevolentia affectus, quo mutuans voluit mutuari subvenire: nam etiā negandum non est, quin ex honestate & gratitudine mutuarius, pro illo mutuans erga se affectu, gratiam referre debeat: ex iustitia tamen quæ recipit æqualitatem rei ad rem: non autem (vt ceteræ virtutes) affectus: ad nihil aliud tenetur, quam ad summam mutuata compensationem per aliam æqualem: centum, verbi gratia, pro centum reddendo: tam efficaci propensa voluntate, quæ illi antea mutuo data est talis sum-

ma, compenandoque danum, si quod mutuator pertulit iniuste ratione mutuit.

Nono, neque est periculum commune, enī capitale expонitur per mutuum. Nam licet cum peculiare aliquid periculu probabiliter imminet, possit propter ipsum peti aliquid supra sortem: non potest tamen cum fuerit tantummodo com: unc: quia cum non suppetat tunc ratio, quia eiūmodi periculu prouideri possit & contrahentibus, neque iij moraliter finit de illius causa, ipsum sane non debet in padum deduci. Alioquin enim, cum res omnes humanæ exposita sint innumerabilibus eiusmodi periculis, vix inquam posset contractus illius in iri sit plenter & absolute; sed tantum cum pacto dandi aliquid ratione periculi quod potest contingere.

Décimo, neque est onus numerandi pecuniam, quoniam substantia ipsa mutui illud secum fert: numeranda enim est pecunia quæ mutuo datur vt tantum postea reddatur, quantum acceptum est, neuterque contrahentium fraudetur: perinde ac substantia venditionis fert secum onus tradendi rem venditam, pro qua iustum premium dandum est. Quocirca pro tali numeratione lucrum exigere, id est ac exigere pro mutatione (quod prohibetur per illud Luc. 6. Mutuum date nihil inde sperantes) sicut pro labore necessario ad faciendum et administrationem, munus accipere, idem est, ac pro ea ipsa administratione accipere, contrahit Matthæi 10. c. Gratis accepisti gratis date.] Quid si aliquid onus, ad substantiam mutationis non pertinens, subveniuntur sit; potest in illius compensationem aliquid accipi: quia non acc piecur ex vi mutuit.

Vnde decimo, neq; est, quod usurarius possit à mutuariis petere fideiustorem. Nam licet pro fideiustione premium accipi possit, quia fiduciobendo contrahitur obligatio solvendi debitum in defectum mutuarii, quæ æstimabilis est pecunia: non potest tamen pro mutatione, quæ nullam eiusmodi oblationem inducit vt de se patet. Quanquam si quis obligari et se ad mutuandū ceteris de ciuitate, quotcumque indigerint, obligatio esset æstimabilis pecunia, pro qua lucrum supra fortē capi posset, vt ex Scoto post Sotum notat Nauar. in comment. De usuris, num. 62.

Duodecimo, neque est, quod plerumque usurarius sit mutuari, mutuo accipere pecuniam restituendam cum usuraria, quam ea eas re. Nam maior illa utilitas nullum ius mutuanti dat accipendi supra sortem, cum ea prouinciat à re mutuata: quæ non illi sed mutuarii fructificat, tanquam domino (cuius periculo quoque est exposita) perinde scilicet ac res vendita, empori tanquam domino, non autem venditori fructificat. Nec obstat quod in tali casu liberè consentiant in solutionem usurarii. Nam talis consensus non est pure liber, sed cum admixtione ius voluntarii: quandoquidem mutuarius ipse nollet ultra fortem dare, si posset alter mutuum accipere. Quare in voluntarie dat. Ita ex D. Thoma quest. 13. de malo art. 4. habet Molina De iust. & iure, tomo 1. tract. 2. disput. 30. 4.

Cum autem constet ex dictis, usuram de se malam esse: ideoque nullo ex fine licitam fieri. consequens est quod eam exercendi, non modo Princeps secularis, sed nec Papa potestatem possit facere: ne quidem Iudeis alii sive infidelibus, vt bene notatum est à Couar. in lib. 3. variarum resolutionum, cap. 1. num. 8. textu que habetur de eo præclarus in cap. Super co. De usuris. Quanquam fatidum est Papæ posse in dubio declarare, an contractus aliquis usurarii sit, necne. Quæ autem in defensionem usuraria obici possunt, partim ex dictis, partim ex deinceps dicendis soluuntur. Ea si quis requirit signatim proposita, poterit videre apud Gregorium à Valéria 2. 2. disp. quinta, quest. 21. in ultima parte pucti primi.

CAP V T V

De eo, quod nulla usuram sit licita contra Carolum Molinum,

S V M M A R I V V M.

¶ Nullam dari usuram licitam.

57 Quo modo accipendum sit, quod Iudeis permisit, alieno dare ad usuram.

58 Usuram percutiat esse gravissimum, offendunt que in illius vituperationem dicuntur à Patribus.

59 Erronea